

K A L E V I
AHO

TROMBONE CONCERTO

JÖRGEN VAN RIJEN

TRUMPET CONCERTO

ALAIN DE RUDDER

ANTWERP SYMPHONY ORCHESTRA

MARTYN BRABBINS

AHO, KALEVI (b.1949)

CONCERTO FOR TROMBONE AND ORCHESTRA 31'42

(2010) *(Fennica Gehrman)*

1	I. <i>Tranquillo</i> – <i>attacca</i> –	9'38
2	II. <i>Presto</i>	5'58
3	III. <i>Adagio</i> – <i>attacca</i> –	5'54
4	IV. <i>Vivace</i> – <i>Tranquillo</i>	10'10

JÖRGEN VAN RIJEN *trombone*

CONCERTO FOR TRUMPET AND SYMPHONIC WIND ORCHESTRA (2011) 31'41

(Fennica Gehrman)

5	I. <i>Misterioso</i>	10'33
6	II. <i>Vivace</i>	9'17
7	III. <i>Intermezzo e cadenza</i> – <i>attacca</i> –	4'08
8	IV. <i>Finale. Capriccioso</i>	7'40

ALAIN DE RUDDER *trumpet*

TT: 64'18

ANTWERP SYMPHONY ORCHESTRA
MARTYN BRABBINS *conductor*

Kalevi Aho

Kalevi Aho, one of Finland's foremost contemporary composers, was born in Forssa in southern Finland on 9th March 1949. He commenced violin studies in his home town at the age of ten, and his first compositions also date from this time. From the autumn of 1968 he studied the violin and composition at the Sibelius Academy in Helsinki; his composition teacher was Einojuhani Rautavaara.

After graduating as a composer (1971), Kalevi Aho continued his studies in Berlin (1971–72) as a pupil of Boris Blacher at the Staatliche Hochschule für Musik und darstellende Kunst. From 1974 until 1988 he was a lecturer in musicology at Helsinki University, and from 1988 until 1993 he was a professor of composition at the Sibelius Academy. Since the autumn of 1993 he has worked in Helsinki as a freelance composer.

The central focus of Aho's work consists of large-scale orchestral, chamber and vocal works; to date his output includes five operas (1978–2017), seventeen symphonies (1969–2014), thirty concertos (1981–2018), three chamber symphonies for string orchestra, other orchestral and vocal music and a large amount of music for chamber ensembles and solo instruments.

He has also made a number of arrangements and orchestrations of works by other composers. The most important of these is the completion of Uno Klami's unfinished ballet *Pyörteitä* (*Whirls*). In 1992 the Lahti Symphony Orchestra appointed Kalevi Aho composer in residence, and since 2012 he has been its composer laureate.

In Finland Aho has also gained a reputation as an assiduous writer on music and with his writings and speeches he has also taken a critical stand on the culture politics of Finland. He has occupied a number of important positions in Finnish cultural life.

Trombone Concerto (2010)

My Trombone Concerto was a personal commission from Jörgen van Rijen, solo trombonist of the Royal Concertgebouw Orchestra, Amsterdam. In 2006 he had received the prestigious Borletti-Buitoni Trust Award, and he wanted to use this to commission me to write a new concerto for his instrument.

In March 2010, before starting work on the piece, I went to meet Jörgen in Amsterdam. He demonstrated the various capabilities of the trombone to me, and at the same time I got to know him as a person. I composed the concerto in the spring and early summer of 2010. The première took place in The Hague on 2nd March 2012 – Jörgen van Rijen was the soloist, and the Residentie Orkest Den Haag was directed by the young Finnish conductor Santtu-Matias Rouvali.

The Trombone Concerto is actually my second concertante piece for trombone – in my Symphony No. 9 (1994), too, there is a substantial and very virtuosic solo part for trombone. That work is some sort of hybrid of symphony and trombone concerto – a *sinfonia concertante*.

Composers have often used the trombone in a very one-sided way, and there are not many important concertos for this fine instrument. Already in the Ninth Symphony, and especially in this Trombone Concerto, I have tried to extend the expressive and virtuosic possibilities of the trombone to the extremes. Used well, the trombone is a magnificent, expressive and versatile instrument – also when it is used as a soloist. It also possesses unexpected virtuoso potential.

The concerto has four movements arranged in two *attacca* pairs. The first movement is singing, lyrical, and at first the soloist plays with a bucket mute, which gives the trombone almost a saxophone-like sound. Frequently in this movement the soloist also sings; the instrument resonates with the singing, and thus the soloist alone can produce chorale-like chords. The first movement ends with a solo trombone cadenza, and the very fast second movement follows without a break.

This virtuosic movement is dominated by a complex rhythm in $4/4+5/8$ ($=13/8$), played by the djembe and two congas. Because of its rhythmic complexity the second movement is quite demanding also for the orchestra.

The third movement is a slow, quiet interlude before the finale. In it, the soloist changes instrument to the alto trombone. Sometimes he also plays the tenor trombone – but with its so-called F attachment (which lowers the pitch by a fourth) removed. When notes are played without this attachment, it is possible to create echo effects on the trombone, similar to those that can be produced on the horn.

The finale is again very fast. In the middle of the movement the djembe and the congas are heard again, with a new, very complex rhythm ($3/4+10/16+2/4+10/16+5/8$). After the culmination the music calms down, and the concerto ends with a slow coda, gradually fading away in the final bars.

Concerto for Trumpet and Symphonic Wind Orchestra (2011)

The complex origins of my Trumpet Concerto date back to 2006. Then, the world-renowned London Brass Virtuosi enquired as to whether I would be interested to compose a work for them. It could potentially include a concertante solo part, and one of the proposals was that the solo instrument should be the trumpet.

A little later, London Brass Virtuosi's grant towards the project was withdrawn. The idea of a trumpet concerto had started to take shape in my mind, however, and so I decided that in any case I would complete it at some point.

Then, in 2009, the Finnish symphonic wind orchestra Sisu wanted me to compose a work for wind orchestra. I suggested a trumpet concerto, and the Helsinki-based Guards Band (Kaartin soittokunta) was immediately keen to co-commission the work together with Sisu. The third commissioner was the Royal Flemish Philharmonic, now the Antwerp Symphony Orchestra, which had premièred my Oboe Concerto in 2008.

I decided to write the work in such a way that it could be performed either at wind orchestra performances or at symphony concerts, and I composed the concerto in the winter of 2011. My Trumpet Concerto is scored for the wind section of a medium-sized symphony orchestra (3333/4331), plus two saxophones (alto and tenor) and baritone horn; it also requires three percussionists. To enable the soloist to stand out better from the tutti, the orchestral trumpeters all play flugelhorns. The second oboist plays an oboe d'amore.

The première took place in Antwerp on 31st March 2012. The very demanding solo part was played by Alain De Rudder, and Martyn Brabbins conducted. The first Finnish performance was given by Visa Haarala at a concert by the Guards Band on 16th October of the same year.

When I started work on the concerto, I thought long and hard about how it should begin. At first the soloist plays in the 'safe' middle register, followed by a long stretch of calm music that avoids the upper register. The soloist can thus release any stage fright by means of songful, melodic phrases, and can warm up his embouchure. The technically difficult passages come later. At first the soloist plays with a bucket mute. Later on, therefore, the pure, bright sound of the trumpet is heard to greater effect.

The fast second movement is technically very demanding, and also includes jazz elements. The soloist must master not only normal techniques but also glissandos, tonal inflections, lip trills, pedal points and so on. In the last part of the movement the soloist can rest while the wind orchestra plays a chorale-like passage, which is followed by a fast coda and the cadenza-like third movement.

The third movement is an intermezzo in which the wind orchestra's peaceful music is interrupted three times by cadenza figures from the trumpet. The fourth movement follows without a break; again the music is fast, at first slightly influenced by minimalism in rhythmic terms, until the mood gradually becomes

stronger and more dramatic. Finally the music calms down, in G sharp minor, and for a moment it seems as if we have gone back in time. Simultaneously we hear reminiscences of the first movement from the soloist. The work dies away with a long-held a' from the velvet-muted trumpet.

© *Kalevi Aho 2018*

Principal trombonist of the Royal Concertgebouw Orchestra and the Lucerne Festival Orchestra, **Jörgen van Rijen** is a specialist on both the modern and baroque trombone. He appears as a soloist with distinguished orchestras all over the world, such as the Royal Concertgebouw Orchestra, Dallas Symphony Orchestra, Orchestre de la Suisse Romande, the BBC and the Antwerp Symphony Orchestras, Czech Philharmonic Orchestra and the Rotterdam and Tokyo Philharmonic Orchestras. As guest principal he has performed with the New York Philharmonic and Los Angeles Philharmonic, among others.

Jörgen van Rijen actively promotes new repertoire for his instrument. Various composers have written concertos for him, among them Kalevi Aho and James MacMillan. Besides winning several international competitions, he is the recipient of the Netherlands Music Prize and the Borletti-Buitoni Trust Award.

Jörgen van Rijen teaches at the Amsterdam Conservatory and is visiting professor at the Royal Academy of Music, London. He is an active chamber musician in ensembles including the New Trombone Collective, RCO Brass and Brass United.

www.jorgenvanrijen.com

Alain De Rudder studied at the Lemmensinstituut in Leuven and at the Brussels Royal Music Conservatory. He then continued his studies under Prof. Reinhold

Friedrich at the Staatliche Hochschule für Musik in Karlsruhe. In 1990 he was selected as solo trumpet of the European Youth Orchestra, where he played under conductors such as Claudio Abbado, Carlo Maria Giulini, Vladimir Ashkenazy and Charles Dutoit.

Alain De Rudder is principal trumpet of the Antwerp Symphony Orchestra. He is a solo guest player with orchestras such as the Mahler Chamber Orchestra, the Radio-Sinfonie-Orchester Frankfurt, the NDR Sinfonieorchester Hamburg and the Lucerne Festival Orchestra, and ensembles such as Champ d'Action and I Solisti del Vento.

On historical instruments, he is the first solo trumpet in the Orchestre des Champs-Élysées and the Orchestra of the Collegium Vocale Gent. Furthermore he plays with ensembles such as Il Gardellino and B'Rock. He is professor of historical trumpets at LUCA School of Arts (Leuven) and MA'GO! (Antwerp).

The **Antwerp Symphony Orchestra** (formerly the Royal Flemish Philharmonic) is based in the new Queen Elisabeth Hall in Antwerp. Under the baton of principal guest conductor Philippe Herreweghe and honorary conductor Edo de Waart the orchestra aims to move and inspire a large and diverse audience through top-level concert experiences.

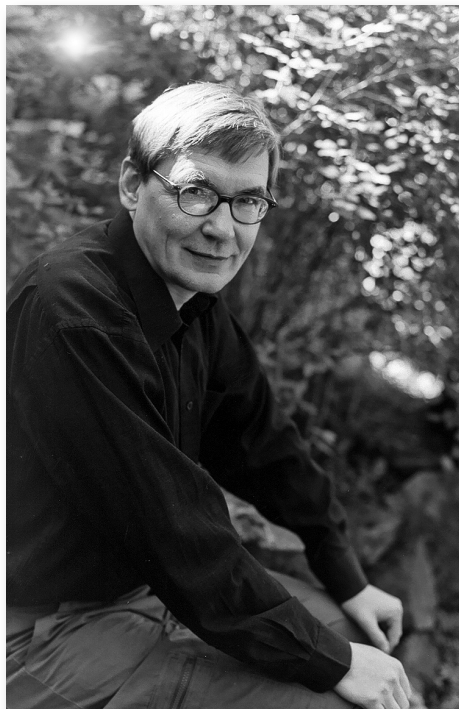
The Antwerp Symphony Orchestra occupies a unique position in Flanders, but also makes regular tours through Europe and Asia. The orchestra has performed in venues such as the Musikverein and Konzerthaus in Vienna, the Salzburg Festspielhaus, Amsterdam Concertgebouw, Tokyo's Suntory Hall and Bunka Kaikan Hall, the Cologne Philharmonie and the National Grand Theatre of Beijing.

Alongside its regular concerts, the orchestra attaches great value to developing educational and social projects, offering children, youngsters and people with different social backgrounds the opportunity to become acquainted with the symphony

orchestra. The Antwerp Symphony Orchestra collaborates with major classical music labels and the orchestra's CDs receive critical acclaim internationally. The orchestra also curates its own label.

www.antwerpsymphonyorchestra.be

Martyn Brabbins is music director of English National Opera. An inspirational force in British music, Brabbins has had a busy opera career since his early days at the Kirov and more recently at La Scala, the Bayerische Staatsoper, and regularly in Lyon, Amsterdam, Frankfurt and Antwerp. He is a popular figure at the BBC Proms and with most of the leading British orchestras, and regularly visits top international orchestras such as the Royal Concertgebouw Orchestra, DSO Berlin and Tokyo Metropolitan Symphony Orchestra. Known for his advocacy of British composers, he has also conducted hundreds of world premières across the globe. He has recorded over 120 CDs to date, including prizewinning discs of operas by Korngold, Birtwistle and Harvey. He was associate principal conductor of the BBC Scottish Symphony Orchestra from 1994 until 2005, principal guest conductor of the Royal Flemish Philharmonic from 2009 until 2015, chief conductor of the Nagoya Philharmonic Orchestra from 2012 until 2016 and artistic director of the Cheltenham International Festival of Music from 2005 until 2007. He is currently visiting professor at the Royal College of Music and music director of the Huddersfield Choral Society.

KALEVI AHO

Kalevi Aho

Keskeisiin suomalaiseseen nykysäveltäjiin kuuluva Kalevi Aho syntyi Forssassa maaliskuun 9. päivänä 1949. Hän alkoi opiskella viulunsoittoa kotikaupungissaan kymmenen vuoden ikäisenä, ja hänen ensimmäiset sävellyksensä ovat peräisin jo tuolta ajalta. Syksystä 1968 hän opiskeli viulunsoittoa ja sävellystä Sibelius-Akatemiassa; hänen sävellysopettajanaan oli Einojuhani Rautavaara.

Suoritettuaan sävellysdiplomin keväällä 1971 Aho jatkoi opintojaan Berliinissä (1971–72) Boris Blacherin johdolla (Staatliche Hochschule für Musik und darstellende Kunst). Vuodesta 1974 vuoteen 1988 hän toimi Helsingin yliopistossa musiikkitieten lehtorina, ja vuosina 1988–1993 hän työskenteli Sibelius-Akatemian sävellyksen professorina. Syksystä 1993 Aho on työskennellyt vapaana säveltäjänä.

Ahon tuotannon keskeinen osa koostuu laajamuotoisista orkesteri-, kamarimusiikki- ja vokaaliteoksista. Tällä hetkellä hänen tuotantoonsa kuuluu viisi oopperaa (1978–2013), seitsemäntoista sinfoniaa (1969–2017), kolmekymmentä konserttoa (1981–2018), kolme kamarisinfoniaa jousiorkesterille, muuta orkesteri- ja vokaalimusiikkia, suuri määrä kamarimusiikkia eri kokoonpanoille sekä lukuisia soolosoitinteoksia.

Hän on tehnyt myös lukuisia orkestrointeja ja sovituksia muiden säveltäjien teoksista. Tärkein näistä on Uno Klamin keskeneräisen baletin *Pyörteitä* täydentäminen. Vuodesta 1992 Aho on toiminut Sinfonia Lahden nimikkosäveltäjänä, ja syksyllä 2011 hänet nimitettiin orkesterin kunniasäveltäjäksi.

Sävellystyön ohella Aho on tullut tunnetuksi taitavana ja yhteiskunnallisesti valveutuneena kirjoittajana, ja hän on kirjoituksillaan ja puheillaan useasti ottanut kantaa myös Suomen kulttuuripolitiikkaan. Hänellä on ollut useita tärkeitä organisaattorisia tehtäviä Suomen kulttuurielämässä.

Pasuunakonsertto (2010)

Pasuunakonserttoni syntyi Amsterdamin Concertgebouw-orkesterin soolopasunistin Jörgen van Rijenin henkilökohtaisesta tilauksesta. Jörgen sai vuonna 2006 lontoolaisen Borletti-Buitoni Trustin merkittävän palkinnon, joka myönnetään vuosittain alle 35-vuotiaille erityisen ansioituneille esittäville säveltaiteilijoille. Hän päätti käyttää tämän palkinnon uuden pasuunakonsertton tilaamiseen minulta.

Ennen sävellystyön aloittamista kävin maaliskuussa 2010 tapaamassa Jörgeniä Amsterdamissa. Jörgen esitteli minulle pasuunan eri mahdollisuuksia, ja samalla tutustuin häneen ihmisenä. Sävelsin konserton kevään ja alkukesän 2010 aikana. Kantaesitys tapahtui Haagissa Hollannissa 2.3.2012, Residentie Orkest Den Haagia johti kantaesityksessä Santtu-Matias Rouvali.

Pasuunakonsertto on itse asiassa toinen konsertoiva sävellykseni tälle hienolle vaskipuhaltimelle. Vuonna 1994 olin säveltänyt nimittäin jo 9. sinfonian, jossa on laaja ja virtuoosinen soolopasuunaosuus – teos on eräänlainen sinfonian ja pasuunakonsertton välimuoto, Sinfonia concertante.

Pasuunaa on yleensä käytetty orkesterimusiikissa varsin yksipuolisesti, eikä sille ole olemassa monia merkittäviä konserttoja. Sekä aikanaan 9. sinfoniassa että erityisesti pasuunakonsertossa olen yrittänyt laajentaa pasuunan ilmaisullisia mahdollisuuksia äärimmilleen. Pasuuna on oikein käytettynä hieno, ilmaisuvoimainen ja monipuolinen instrumentti myös soolosoittimena. Soittimella on lisäksi yllättäviä virtuoosisia mahdollisuuksia.

Noin puoli tuntia kestävässä pasuunakonsertossa on neljä osaa, joista kaksi ensimmäistä soitetaan yhtäjaksoisesti yhteen, samoin kaksi viimeistä. Ensimmäinen osa on laulava, lyyrinen, ja alussa solisti soittaa pitkään bucket-sordinolla, joka antaa pasuunalle miltei saksofonimaisen soinnin. Useaan otteeseen osan aikana solisti joutuu myös laulamaan soittaessaan, jolloin instrumentti resonoi lauluääneen ja synnyttää ylimääräisiä resonanssisäveliä. Näin solisti voi esittää yksinään koraali-

maisesti soivia kulkuja.

Ensimmäinen osa päättyy pasuunan soolokadenssiin, jota seuraa tauotta hyvin nopea toinen osa. Kautta koko virtuoosisen osan osaa vallitsee djemben ja congien soittama rytmi 4/4+5/8 -tahtilajissa (13/8). Monimutkaisen rytmiiikkansa takia osa on varsin haasteellinen myös orkesterille.

Kolmantena osana on hidas, rauhallinen interludi ennen finaalia. Solisti vaihtaa instrumenttinsa siinä alttopasuunaksi. Paikoin hän soittaa myös tenoripasuunaa siten, että instrumentin ns. f-putki, jonka kautta säveltasoa voi laskea kvartilla, on otettu pois. Kun soittaa säveliä pois otetun f-putken kautta, pasuunalla voi tuottaa kaikuefektejä vähän samaan tapaan kuin käyrätorvella vaihdettaessa normaaleja säveliä tukiten soitettuihin säveliin.

Finaali on taas nopea. Sen puolivälissä djembe ja congat tulevat uudestaan mukaan, ja musiikissa soi monimutkainen rytmi 3/4+10/16+2/4+10/16+5/8. Huippukohdan jälkeen musiikki rauhoittuu, ja teos päättyy hitaaseen, lopussa hiljentyvään koodaan.

Konsertto trumpetille ja sinfoniselle puhallinorkesterille (2011)

Trumpettikonserttoni monivaiheinen syntyhistoria ulottuu vuoteen 2006. Tuolloin maailmankuulu vaskiyhtye London Brass Virtuosi tiedusteli, olisinko kiinnostunut säveltämään heille teoksen. Siinä voisi olla myös solistinen, konsertoiva osuus, ja yhdeksi soolosoitinvaihtoehdoksi ehdotettiin trumpettia.

Vähän myöhemmin London Brass Virtuosi joutui kuitenkin vetäytymään rahapulan takia hankkeesta. Ajatus trumpettikonsertosta oli silti alkanut elää jo ajatuksissani niin, että päätin sen joka tapauksessa jossain vaiheessa tehdä.

Vuonna 2009 suomalainen Sinfoninen puhallinorkesteri Sisu puolestaan halusi minulta puhallinorkesteriteosta. Ehdotin Sisulle trumpettikonserttoa, ja myös Helsingissä toimiva Kaartin soittokunta oli heti valmis osallistumaan sen tilaukseen

Sisun rinnalla. Kolmanneksi tilaajaksi tuli Antwerpenin Kuninkaallinen flaamilainen filharmoninen orkesteri (deFilharmonie), joka oli kantaesittänyt 2008 jo oboekonserttoni. Päätin tehdä teoksen sellaiseksi, että sitä voitaisiin soittaa sekä puhallinorkesteri- että sinfoniakonserteissa, ja sävelsin konserton talvella 2011.

Kantaesitys tapahtui Antwerpenissa 31.3.2012; konserton erittäin vaativan soolo-osuuden soitti Alain De Rudder ja teoksen johti Martyn Brabbins. Teoksen Suomen ensiesityksen solistina Kaartin soittokunnan konsertissa 16.10.2012 oli Visa Haarala.

Trumpettikonserton sävellystyötä aloittaessani mietin pitkän teoksen alkua. Solisti aloittaa osuutensa solistille turvallisessa keskirekisterissä, ja sen jälkeen seuraa melko pitkään rauhallista musiikkia korkeinta äänialaa välttäen. Näin solisti voi purkaa samalla esiintymisjännitystään alun melodisissa, laulavissa fraaseissa ja lämmitellä ansatsiaan. Teknisesti vaikeat kohdat tulevat vasta myöhemmin.

Alussa solisti soittaa pitkään lisäksi bucket-sordinolla, jotta sitten puhdas, kirkas trumpetinääni koettaisiin myöhemmin entistäkin tehokkaammaksi.

Nopea toinen osa on teknisesti erittäin haastava, ja tässä osassa on mukana myös jazelementtejä. Normaalien keinovarojen lisäksi solistin pitää hallita glissandoja, äänten taivutuksia, huulitrillejä, pedaaliääniä ym. Osan loppupuolella solisti voi levätä puhallinorkesterin koraalimaisen jakson aikana, ennen kuin siirrytään nopeaan koodaan ja kadenssimaiseen kolmanteen osaan.

Kolmantena osana on intermezzo, jossa puhallinorkesterin rauhalliset kulut keskeytyvät kolmesti trumpetin kadenssikuvioihin. Neljäs osa seuraa tauotta; musiikki on taas nopeaa, aluksi rytmisesti hivenen minimalistisvaikutteista, kunnes tunnelma muuttuu vähitellen väkevämmäksi ja dramaattisemmaksi. Tähän vaiheeseen sijoittuvat myös soolo-osuuden kaikkein virtuoosisimmat kuviot. Lopuksi musiikki rauhoittuu gis-mollin, ja ajassa siirrytään hetkeksi ikään kuin taaksepäin. Samalla soolo-osuudessa kuuluu muistumia avausosasta. Teos hiipuu pois velvet-

sordinoitua trumpetin pitkään yksiviivaiseen a-säveleen.

Trumpettikonserton kokoonpanona on keskikokoisen sinfoniaorkesterin puhaltimisto (3333/4331), jota on täydennetty kahdella saksofonilla (alto ja tenori) ja baritonitorvella. Lisäksi tarvitaan kolme lyömäsoittajaa. Jotta solisti erottuisi paremmin orkesterista, orkesterin trumpettistit soittavat kaikki flyygelitorvia. Toisen oboistin instrumenttina on oboe d'amore.

© *Kalevi Aho 2018*

Kuninkaallisen Concertgebouw-orkesterin ja Luzernin festivaaliorkesterin pasuunan äänenjohtaja **Jörgen van Rijen** on erikoistunut sekä moderniin että barokkipasuunaan. Hän esiintyy solistina maineikkaiden orkesterien kanssa ympäri maailman, mainittakoon Kuninkaallinen Concertgebouw-orkesteri, Dallasin sinfoniaorkesteri, Orchestre de la Suisse Romande, BBC:n ja Antwerpenin sinfoniaorkesterit, Tšekin filharmoninen orkesteri sekä Rotterdamin ja Tokion filharmoniset orkesterit. Vierailevana äänenjohtajana hän on esiintynyt mm. New Yorkin ja Los Angelesin filharmonisissa orkestereissa. Jörgen van Rijen tuo aktiivisesti esiin uutta ohjelmistoa soittimelleen. Monet säveltäjät, mm. Kalevi Aho ja James McMillan ovat kirjoittaneet konserttoja hänelle. Lukuisten kansainvälisten kilpailuvoittojen lisäksi hän on saanut Hollannin musiikkipalkinnon ja Borletti-Buitoni -säätön palkinnon.

Jörgen van Rijen opettaa Amsterdamin konservatoriossa ja toimii vierailevana professorina Lontoon kuninkaallisessa musiikkiakatemiassa. Hän on aktiivinen kamarimuusikko mm. yhtyeissä New Trombone Collective, RCO Brass ja Brass United.

www.jorgenvanrijen.com

Alain De Rudder opiskeli Lemmensinstituutissa Leuvenissa ja Brysselin kuninkaallisessa musiikkikonservatoriossa jatkaen sitten opintojaan prof. Reinhold Friedrichin johdolla Karlsruhen valtiollisessa musiikkikorkeakoulussa. Vuonna 1990 hänet valittiin EU:n nuoriso-orkesteriin, jossa hän soitti mm. kapellimestareiden Claudio Abbado, Carlo Maria Guilini, Vladimir Ashkenazy ja Charles Dutoit johdolla.

Alain De Rudder on Antwerpenin sinfoniaorkesterin trumpetin äänenjohtaja. Hän on vieraileva soolosoittaja mm. Mahler-kamariorkesterissa, Frankfurtin radion sinfoniaorkesterissa, NDR-sinfoniaorkesterissa Hampurissa ja Luzernin festivaali-orkesterissa sekä yhtyeissä kuten Champ d'Action ja I Solisti del Vento. Periodisoittimilla hän on ensimmäinen soolotrumpetisti orkestereissa Orchestre des Champs-Élysées ja Orchestre du Collegium Vocale Gent. Tämän lisäksi hän soittaa mm. yhtyeissä Il Gardellino ja B'Rock. Hän opettaa luonnon- ja barokkitrumpetin soittoa LUCA School of Artsissa (Leuven) ja MA'GO!:ssa (Antwerpen).

Antwerpenin sinfoniaorkesterin (aiemmin Kuningatar Elisabeth -sali (Koningin Elisabethzaal) Antwerpenissä. Päävierailija Philippe Herreweghen ja kunniakapellimestari Edo de Waartin johdolla orkesteri pyrkii liikuttamaan ja innoittamaan suurta ja moninaista yleisöä huipputasoisten konserttielämysten myötä. Antwerpenin sinfoniaorkesterilla on ainutlaatuinen asema Flanderissa, mutta se tekee myös säännöllisesti kiertueita Euroopassa ja Aasiassa. Orkesteri on esiintynyt mm. Musikvereinissa ja Konzerthausissa Wienissä, Festspielhausissa Salzburgissa, Amsterdamin Concertgebouwssa, Suntory Hallissa ja Bunka Kaikan Hallissa Tokiossa, Kölnin Filharmoniaassa ja National Grand Theatressa Pekingissä.

Orkesteri satsaa normaalin konserttitoimintansa ohella vahvasti yleisökasvatus- ja sosiaaliin hankkeisiin tarjoten lapsille, nuorille ja eri yhteiskuntaluokista tule-

ville mahdollisuuden tutustua sinfoniaorkesteriin. Antwerpenin sinfoniaorkesteri tekee yhteistyötä merkittävien klassisen musiikin levymerkkien kanssa, ja orkesterin levytykset ovat keränneet kansainvälistä kiitosta. Orkesterilla on myös oma levymerkkinsä.

www.antwerpsymphonyorchestra.be

Martyn Brabbins on Englannin kansallisoopperan musiikillinen johtaja. Brittiläisen musiikin vahvana lipunkantajana tunnetulla Brabbinsilla on ollut tiivis oopperaura sitten varhaisvuosien Kirovissa ja sittemmin La Scalassa, Baijerin valtionoopperassa sekä säännöllisesti Lyonissa, Amsterdamissa, Frankfurtissa ja Antwerpenissä. Hän on suosittu taiteilija BBC Promsissa useimpien brittiläisten ykkösorkesterien kanssa, ja hän vierailee säännöllisesti johtamassa huippuorkestereita kuten Kuninkaallinen Concertgebouw-orkesteri, DSO Berlin ja Tokyo Metropolitan -sinfoniaorkesteri. Brittiläisten säveltäjien tuotannon esiintuojana hän on myös johtanut satoja kantaesityksiä ympäri maailman. Hän on tähän mennessä johtanut yli 120 levytystä sisältäen palkittuja levytyksiä Korngoldin, Birtwistlen ja Harveyn oopperoista. Hän on ollut BBC:n skottilaisen sinfoniaorkesterin vuorotteleva ylikapellimestari (1994–2005), Kuninkaallisen flaamilaisen filharmonisen orkesterin päävierailija (2009–15), Nagoyan filharmonisen orkesterin ylikapellimestari (2012–16) ja Cheltenhamin kansainvälisen musiikkifestivaalin taiteellinen johtaja (2005–07). Tällä hetkellä hän on vieraileva professori Royal College of Musicissa ja Huddersfield Choral Societyn musiikillinen johtaja.

MARTYN BRABBINS

Kalevi Aho

Kalevi Aho, einer der bedeutendsten zeitgenössischen Komponisten Finnlands, wurde am 9. März 1949 in Forssa in Südfinnland geboren. Ab dem Alter von zehn Jahren erhielt er in seiner Heimatstadt Violinunterricht, und aus derselben Zeit stammen seine ersten Kompositionen. Ab Herbst 1968 studierte er Violine und Komposition an der Sibelius-Akademie in Helsinki; sein Kompositionslehrer war Einojuhani Rautavaara.

Nach seinem Abschluss (1971) setzte Kalevi Aho seine Studien als Schüler von Boris Blacher an der Staatlichen Hochschule für Musik und darstellende Kunst in Berlin fort (1971/72). Von 1974 bis 1988 war er Dozent für Musikwissenschaft an der Universität von Helsinki, von 1988 bis 1993 Professor für Komposition an der Sibelius-Akademie. Seit Herbst 1993 arbeitet er als freischaffender Komponist in Helsinki.

Der Schwerpunkt von Ahos Schaffen liegt auf großformatigen Orchester-, Kammer- und Vokalwerken. Gegenwärtig hat er u.a. fünf Opern (1978–2013), sieben Symphonien (1969–2017), dreißig Konzerte (1981–2018), drei Kammer-symphonien für Streichorchester, weitere Orchester- und Vokalkompositionen sowie zahlreiche Werke für Kammerensemble und Soloinstrumente komponiert.

Außerdem hat er eine Reihe von Werken anderer Kompositionen neu arrangiert und orchestriert; hervorzuheben ist dabei etwa die Fertigstellung von Uno Klamis unvollendetem Ballett *Pyörteitä* (*Wirbel*). Im Jahr 1992 ernannte das Lahti Symphony Orchestra Kalevi Aho zu seinem Composer-in-Residence; seit 2012 ist er Ehrenkomponist dieses Orchesters.

In Finnland hat sich Aho auch als produktiver Musikschriftsteller einen Namen gemacht. Mit seinen Schriften und Reden begleitet er die Kulturpolitik Finnlands kritisch; im finnischen Kulturleben hat er eine Reihe wichtiger Positionen inne.

Posaunenkonzert (2010)

Mein Posaunenkonzert war ein persönlicher Auftrag von Jörgen van Rijen, Solo-Posaunist des Royal Concertgebouw Orchestra Amsterdam. Im Jahr 2006 hatte er den renommierten Borletti-Buitoni Trust Award erhalten, und er nutzte ihn für den Auftrag an mich, ein neues Konzert für sein Instrument zu schreiben.

Bevor ich die Arbeit an dem Stück aufnahm, traf ich mich mit Jörgen im März 2010 in Amsterdam. Er zeigte mir die mannigfaltigen Möglichkeiten der Posaune, und gleichzeitig lernte ich ihn als Person kennen. Das Konzert habe ich im Frühjahr und Frühsommer 2010 komponiert. Die Uraufführung fand am 2. März 2012 in Den Haag statt; Jörgen van Rijen war der Solist, das Residentie Orkest Den Haag wurde von dem jungen finnischen Dirigenten Santtu-Matias Rouvali geleitet.

Das Posaunenkonzert ist tatsächlich mein zweites konzertantes Stück für Posaune: Auch in meiner Symphonie Nr. 9 (1994) gibt es einen substantiellen und sehr virtuellen Solopart für Posaune; dieses Werk ist eine Art Hybrid aus Symphonie und Posaunenkonzert – eine Sinfonia concertante.

Komponisten haben die Posaune oft sehr einseitig benutzt, und es gibt nicht eben viele bedeutende Konzerte für dieses vorzügliche Instrument. Schon in der Neunten Symphonie – und insbesondere in diesem Posaunenkonzert – habe ich versucht, die expressiven und virtuellen Möglichkeiten der Posaune bis ins Extrem auszureizen. Wenn man sie richtig verwendet, ist die Posaune ein großartiges, ausdrucksstarkes und vielseitiges Instrument – auch wenn sie solistisch eingesetzt wird. Außerdem birgt sie ein überraschend virtuelles Potential.

Das Konzert besteht aus vier Sätzen, die zwei Attacca-Paare bilden. Der erste Satz ist sanglich und lyrisch; zunächst spielt der Solist mit einem Bucket-Dämpfer, der die Posaune beinahe wie ein Saxophon klingen lässt. Auch der Solist singt in diesem Satz häufig; im Instrument resoniert sein Gesang, und so kann der Solist ganz allein choralartige Akkorde erzeugen.

Der erste Satz endet mit einer Solokadenz der Posaune; der sehr schnelle zweite Satz folgt ohne Pause. Dieser virtuose Satz wird von einem komplexen Rhythmus ($4/4+5/8=13/8$) dominiert, gespielt von Djembe und zwei Congas. Aufgrund seiner rhythmischen Komplexität ist der zweite Satz auch für das Orchester ausgesprochen anspruchsvoll.

Der dritte Satz ist ein langsames, ruhiges Intermezzo vor dem Finale. Hier wechselt der Solist zur Altposaune, spielt bisweilen aber auch Tenorposaune – allerdings ohne das sogenannte Quartventil (das die Tonhöhe um eine Quarte absenkt). Werden Töne ohne dieses Ventil gespielt, lassen sich mit der Posaune Echoeffekte erzeugen, die jenen ähneln, die auf dem Horn möglich sind.

Das Finale ist wieder sehr schnell. In der Mitte des Satzes erzeugen wiederum Djembe und Congas einen neuen, sehr komplexen Rhythmus ($3/4+10/16+2/4+10/16+5/8$). Nach dem Höhepunkt beruhigt sich die Musik, und das Konzert endet mit einer langsamen Coda, die in den letzten Takten allmählich verklingt.

Konzert für Trompete und Symphonisches Blasorchester (2011)

Die verwickelte Entstehungsgeschichte meines Trompetenkonzertes reicht bis in das Jahr 2006 zurück. Damals fragten die weltberühmten London Brass Virtuosi bei mir an, ob ich Interesse hätte, ein Werk für sie zu komponieren. Es könne einen konzertanten Solopart enthalten, und als mögliches Soloinstrument war die Trompete im Gespräch.

Kurz darauf wurden die finanziellen Mittel, die die London Brass Virtuosi für das Projekt eingeplant hatten, gestrichen. Die Idee eines Trompetenkonzertes aber hatte für mich bereits soweit Gestalt angenommen, dass ich beschloss, es auf jeden Fall irgendwann zu vollenden.

Im Jahr 2009 dann fragte das Symphonische Blasorchester Sisu aus Finnland

um ein Werk für Blasorchester an. Ich schlug ein Trompetenkonzert vor, und die in Helsinki stationierte Gardekapelle (Kaartin soittokunta) erklärte sich sofort dazu bereit, zusammen mit Sisu das Werk in Auftrag zu geben. Dritter Auftraggeber war die Königlich Flämische Philharmonie (heute: Antwerpener Symphonieorchester), das 2008 mein Oboenkonzert uraufgeführt hatte.

Ich beschloss, das Werk so anzulegen, dass es sowohl von Blas- wie auch von Symphonieorchestern aufgeführt werden kann, und komponierte es im Winter 2011. Mein Trompetenkonzert ist für die Bläser eines mittelgroßen Symphonieorchesters instrumentiert, hinzu kommen zwei Saxophone (Alt und Tenor), Baritonhorn und drei Schlagzeuger. Damit sich der Solist besser vom Tutti abhebt, verwenden alle Orchestertrompeter Flügelhörner. Der zweite Oboist spielt eine Oboe d'amore.

Die Uraufführung fand am 31. März 2012 in Antwerpen statt. Der sehr anspruchsvolle Solopart wurde von Alain De Rudder gespielt; die Leitung hatte Martyn Brabbins. Die finnische Erstaufführung gab Visa Haarala bei einem Konzert der Gardekapelle am 16. Oktober desselben Jahres.

Als ich mit der Arbeit an diesem Konzert begann, dachte ich lange und intensiv darüber nach, wie es beginnen sollte. Zuerst spielt der Solist im „sicheren“ Mittelregister, gefolgt von einer langen Phase ruhiger Musik, die das hohe Register meidet. Auf diese Weise kann der Solist etwaiges Lampenfieber in sangliche, melodische Phrasen auflösen und sein Mundstück anwärmen. Die technisch schwierigen Passagen kommen später. Zuerst spielt der Solist mit einem Bucket-Dämpfer, so dass der reine, helle Klang der Trompete später umso stärker hervortritt.

Der schnelle zweite Satz ist technisch sehr schwierig und enthält auch Jazz-elemente. Der Solist muss nicht nur Standardtechniken beherrschen, sondern auch Glissandi, Mikrotöne, Lippentriller, Orgelpunkte und so weiter. Im letzten Teil des Satzes kann sich der Solist schonen, während das Blasorchester eine choralartige Passage spielt, auf die eine schnelle Coda und der kadenzartige dritte Satz folgen.

Der dritte Satz ist ein Intermezzo, in dem die friedliche Musik des Blasorchesters dreimal von Kadenzfiguren der Trompete unterbrochen wird. Der vierte Satz folgt ohne Pause; wieder ist die Musik schnell – zunächst in rhythmischer Hinsicht leicht vom Minimalismus beeinflusst, bis die Atmosphäre allmählich heftiger und dramatischer wird. Schließlich kommt das Geschehen in gis-moll zur Ruhe, und für einen Moment will es scheinen, als seien wir zu einem früheren Zeitpunkt zurückgekehrt. Gleichzeitig stimmt der Solist Reminiszzenzen an den ersten Satz an. Das Werk verklingt mit einem lang gehaltenen a' der mit Samt-Dämpfer gespielten Trompete.

© *Kalevi Aho 2018*

Jörgen van Rijen, Solo-Posaunist des Royal Concertgebouw Orchestra und des Lucerne Festival Orchestra, ist ein Virtuose auf der modernen Posaune ebenso wie auf der Barockposaune. Als Solist tritt er mit renommierten Orchestern in der ganzen Welt auf, unter anderem mit dem Royal Concertgebouw Orchestra, dem Dallas Symphony Orchestra, dem Orchestre de la Suisse Romande, dem BBC Symphony Orchestra, den Antwerpener Symphonikern, der Tschechischen Philharmonie, dem Philharmonischen Orchester Rotterdam und dem Tokyo Philharmonic Orchestra. Außerdem gastierte er als Solo-Posaunist unter anderem bei den New Yorker Philharmonikern und dem Los Angeles Philharmonic Orchestra.

Jörgen van Rijen setzt sich aktiv für neues Posaunenrepertoire ein. Verschiedene Komponisten haben für ihn Konzerte geschrieben, darunter Kalevi Aho und James MacMillan. Er hat mehrere internationale Wettbewerbe gewonnen und wurde mit dem Niederländischen Musikpreis und dem Borletti-Buitoni Trust Award ausgezeichnet.

Jörgen van Rijen unterrichtet am Amsterdamer Konservatorium und ist Gast-

professor an der Royal Academy of Music, London. Als leidenschaftlicher Kammermusiker ist er Mitglied von Ensembles wie New Trombone Collective, RCO Brass und Brass United.

www.jorgenvanrijen.com

Alain De Rudder studierte am Lemmensinstituut in Leuven und am Königlichen Musikkonservatorium in Brüssel. Anschließend setzte er seine Studien bei Prof. Reinhold Friedrich an der Staatlichen Hochschule für Musik in Karlsruhe fort. 1990 wurde er zum Solo-Trompeter des European Youth Orchestra ernannt, wo er unter Dirigenten wie Claudio Abbado, Carlo Maria Giulini, Vladimir Ashkenazy und Charles Dutoit spielte.

Alain De Rudder ist Solo-Trompeter des Antwerpener Symphonieorchesters; in dieser Funktion gastiert er auch bei Orchestern wie dem Mahler Chamber Orchestra, dem Radio-Sinfonie-Orchester Frankfurt, dem NDR Sinfonieorchester Hamburg und dem Lucerne Festival Orchestra sowie Ensembles wie Champ d'Action und I Solisti del Vento.

Im Bereich historischer Aufführungspraxis ist Alain De Rudder 1. Solo-Trompeter des Orchestre des Champs-Élysées und des Orchesters des Collegium Vocale Gent; außerdem spielt er in Ensembles wie Il Gardellino und B'Rock. Er ist Professor für historische Trompeten an der LUCA School of Arts (Leuven) und am MA'GO! (Antwerpen).

Das **Antwerpener Symphonieorchester** (ehemals: Königliche Flämische Philharmonie) residiert im neuen Königin-Elisabeth-Saal in Antwerpen. Unter der Leitung seines Ersten Gastdirigenten Philippe Herreweghe und seines Ehrendirigenten Edo de Waart hat sich das Orchester zum Ziel gesetzt, ein großes und vielfältiges Publikum mit erstklassigen Konzerterlebnissen zu bewegen und zu begeistern.

Das Antwerpener Symphonieorchester hat in Flandern eine einzigartige Position inne, unternimmt aber auch regelmäßige Tournées durch Europa und Asien. Das Orchester ist an Orten wie dem Musikverein und dem Konzerthaus in Wien, dem Salzburger Festspielhaus, dem Concertgebouw in Amsterdam, der Kölner Philharmonie, der Suntory Hall und der Bunka Kaikan Hall in Tokio und dem Chinesischen Nationaltheater in Beijing aufgetreten.

Neben seinen regelmäßigen Konzerten legt das Orchester großen Wert auf die Entwicklung von Bildungs- und Sozialprojekten, die Kindern, Jugendlichen und Menschen mit unterschiedlichem sozialen Hintergrund die Möglichkeit bieten, das Symphonieorchester kennenzulernen. Das Antwerpener Symphonieorchester arbeitet mit großen klassischen Musiklabels zusammen; seine CDs wurden von der internationalen Fachkritik mit Lob bedacht. Daneben kuratiert das Orchester auch ein eigenes Label.

www.antwerpsymphonyorchestra.be

Martyn Brabbins ist Musikalischer Leiter der English National Opera und eine treibende Kraft des britischen Musiklebens. Seit seinen Anfängen am Kirow-Theater hat er eine rege Opernkarriere entwickelt, die ihn in jüngerer Zeit an die Scala, an die Bayerische Staatsoper sowie regelmäßig zu Auftritten in Lyon, Amsterdam, Frankfurt und Antwerpen geführt hat. Er ist ein vielgefragter Gast bei den BBC Proms und vielen führenden britischen Orchestern; regelmäßig dirigiert er internationale Spitzenorchester wie das Royal Concertgebouw Orchestra, das DSO Berlin und das Tokyo Metropolitan Symphony Orchestra. Bekannt für sein Engagement für britische Komponisten, hat er Hunderte von Uraufführungen auf der ganzen Welt dirigiert. Bis dato hat er über 120 Einspielungen vorgelegt, darunter preisgekrönte CDs mit Opern von Korngold, Birtwistle und Harvey. Von 1994 bis 2005 war er stellvertretender Chefdirigent des BBC Scottish Symphony Orchestra,

von 2009 bis 2015 Erster Gastdirigent der Königlich Flämischen Philharmonie, von 2012 bis 2016 Chefdirigent des Nagoya Philharmonic Orchestra und von 2005 bis 2007 Künstlerischer Leiter des Cheltenham International Festival of Music. Derzeit ist er Gastprofessor am Royal College of Music und Musikdirektor der Huddersfield Choral Society.

Kalevi Aho

L'un des plus importants compositeurs contemporains de la Finlande, Kalevi Aho est né à Forssa dans le sud du pays le 9 mars 1949. Il a commencé ses études de violon dans sa ville natale à l'âge de dix ans et ses premières compositions datent aussi de cette époque. À l'automne de 1968, il entra à l'Académie Sibelius à Helsinki dans la classe de violon et celle de composition d'Einojuhani Rautavaara.

Après avoir obtenu son diplôme en composition (1971), Kalevi Aho a poursuivi ses études à Berlin (1971–72) comme élève de Boris Blacher à la Staatliche Hochschule für Musik und darstellende Kunst. Il a donné des cours de musicologie à l'université d'Helsinki de 1974 à 1988 et, de 1988 à 1993, il a enseigné la composition à l'Académie Sibelius. Il travaille comme compositeur indépendant à Helsinki depuis l'automne 1993.

Le travail de Aho est centré particulièrement sur des œuvres orchestrales de grand format, des compositions de chambre et vocales; aujourd'hui, son catalogue compte cinq opéras (1978–2013), dix-sept symphonies (1969–2017), trente concertos (1981–2018), trois symphonies de chambre pour orchestre à cordes, autre musique orchestrale et vocale ainsi que beaucoup de musique pour ensembles de chambre et pour instruments solos.

Il a fait aussi plusieurs arrangements et orchestrations d'œuvres d'autres compositeurs. Le projet le plus important a été la finition du ballet inachevé *Pyörteitä* (*Tourbillons*) d'Uuno Klami. En 1992, l'Orchestre symphonique de Lahti a nommé Kalevi Aho compositeur en résidence et, depuis 2012, il en est compositeur lauréat.

En Finlande, Aho s'est aussi mérité une bonne réputation comme compositeur assidu de musique et, grâce à ses écrits et ses déclarations, il occupe une place bien en vue dans la politique culturelle de la Finlande. Il a assumé plusieurs responsabilités importantes dans la vie culturelle finlandaise.

Concerto pour trombone (2010)

Mon Concerto pour trombone est une commande personnelle de Jörgen van Rijen, trombone solo à l'Orchestre royal du Concertgebouw à Amsterdam. Il avait reçu le prestigieux Borletti-Buitoni Trust Award et il voulait l'utiliser pour me demander d'écrire un nouveau concerto pour son instrument.

En mars 2010, avant de commencer le travail sur la pièce, je suis allé rencontrer Jörgen à Amsterdam. Il m'a démontré les diverses capacités du trombone et, en même temps, j'ai appris à le connaître personnellement. J'ai composé le concerto au printemps et en début d'été 2010. La création a eu lieu à La Haye le 2 mars 2012 – Jörgen van Rijen était soliste et l'Orchestre Residentie Den Haag était dirigé par le jeune chef finlandais Santtu-Matias Rouvali.

Le Concerto pour trombone est en fait ma seconde pièce concertante pour trombone – ma Symphonie no 9 (1994) renferme elle aussi une partie solo substantielle et très virtuose pour trombone. Cette œuvre est une sorte d'hybride entre une symphonie et un concerto pour trombone – une *sinfonia concertante*.

Les compositeurs ont souvent utilisé le trombone de manière très unilatérale et il n'existe pas tellement de concertos importants pour ce bel instrument. Déjà dans la Neuvième symphonie et surtout dans ce Concerto pour trombone, j'ai essayé d'élargir les possibilités virtuoses du trombone à l'extrême. Bien joué, le trombone est un instrument magnifique, expressif et multifacetté – aussi quand il sert de soliste. Il renferme même un potentiel virtuose inattendu.

Le concerto compte quatre mouvements en deux paires *attacca*. Le premier mouvement est lyrique et chantant et le soliste joue d'abord avec une sourdine «bucket» qui donne au trombone un son semblable à celui du saxophone. Le soliste chante souvent aussi dans ce mouvement ; l'instrument résonne avec le chant et le soliste seul peut ainsi produire des accords de type choral.

Le premier mouvement se termine avec une cadence pour trombone solo et le

très rapide second mouvement suit sans interruption. Ce mouvement virtuose est dominé par un rythme complexe en $4/4+5/8$ ($=13/8$) joué par le djembé et deux congas. À cause de sa complexité rythmique, le second mouvement est difficile aussi pour l'orchestre.

Le troisième mouvement est un interlude lent et calme avant le finale. Le soliste y échange son instrument pour le trombone alto. Il joue aussi parfois du trombone ténor – mais où le dit barillet de fa (qui abaisse la hauteur de son d'une quarte) est enlevé. Quand les notes sont jouées sans ce barillet, il est possible de créer des effets d'écho sur le trombone, semblables à ceux que peut produire le cor.

Le finale est très rapide lui aussi. Au milieu du mouvement, on entend le djembé et les congas avec un nouveau rythme très compliqué ($3/4+10/16+2/4+10/16+5/8$). Après le sommet, la musique se calme et le concerto se termine sur une coda lente, qui s'évanouit dans les mesures finales.

Concerto pour trompette et orchestre à vent symphonique (2011)

Les origines compliquées de mon Concerto pour trompette remontent à 2006. L'ensemble de renommée mondiale London Brass Virtuosi me demanda alors si j'étais intéressé à composer une œuvre pour eux. Elle pouvait éventuellement comprendre une partie solo et l'une des suggestions était que l'instrument solo soit la trompette.

Un peu plus tard, la bourse accordée aux London Brass Virtuosi en vue du projet fut retirée. L'idée d'un concerto pour trompette avait cependant commencé à prendre forme dans ma tête et j'ai ainsi décidé de le terminer à un moment donné.

En 2009, l'orchestre à vent symphonique finlandais Sisu désira que je compose une œuvre pour orchestre à vent symphonique. J'ai suggéré un concerto pour trompette et l'Ensemble des Gardes (Kaaritsoittokunta) d'Helsinki fut immédiatement désireux de commander à nouveau l'œuvre avec Sisu. Le troisième commanditaire fut l'Orchestre philharmonique royal des Flandres, maintenant l'Orchestre sympho-

nique d'Anvers, qui avait créé mon Concerto pour hautbois en 2008.

J'ai décidé d'écrire l'œuvre de sorte qu'elle puisse être jouée soit par un orchestre à vent ou à des concerts symphoniques et j'ai composé le concerto à l'hiver de 2011. Mon Concerto pour trompette est orchestré pour les vents d'un orchestre symphonique de grosseur moyenne (3333/4331), plus deux saxophones (alto et ténor) et un cor baryton ; il demande aussi trois percussionnistes. Pour permettre au soliste de mieux ressortir du tutti, les trompettistes de l'orchestre jouent tous du bugle [flugelhorn]. Le second hautbois joue d'un hautbois d'amour.

La création a eu lieu à Anvers le 31 mars 2012. La partie soliste très difficile a été jouée par Alain De Rudder et Martyn Brabbins était au podium. La première exécution en Finlande a été donnée par Visa Haarala lors d'un concert de l'Ensemble des Gardes le 16 octobre de la même année.

Au début du travail sur le concerto, j'ai réfléchi longtemps sur la manière dont il commencerait. D'abord, le soliste joue dans le registre sûr du médium, suivi par un long passage de musique calme qui évite le registre aigu. Le soliste peut ainsi se libérer du trac dans des phrases mélodiques chantantes et il peut réchauffer son embouchure. Les passages techniquement difficiles viennent plus tard. Le soliste joue d'abord avec une sourdine «bucket». Plus tard cependant, la sonorité claire et pure de la trompette est entendue et produit un plus grand effet.

Le très difficile et rapide deuxième mouvement renferme des éléments de jazz. En plus des techniques normales, le soliste doit aussi maîtriser des glissandos, inflexions tonales, trilles labiaux, points d'orgue etc. Dans la dernière partie du mouvement, le soliste peut se reposer pendant que l'orchestre à vent joue un passage en forme de choral suivi par une rapide coda et le troisième mouvement qui ressemble à une cadence.

Dans le troisième mouvement, un intermezzo de musique calme à l'orchestre à vent est interrompu trois fois par des semblants de cadences à la trompette. Le

quatrième mouvement suit sans interruption ; la musique est encore une fois rapide, d'abord légèrement influencée par du minimalisme en termes rythmiques, jusqu'à ce que l'atmosphère devienne graduellement plus forte et plus dramatique. La musique finit par se calmer, en sol dièse mineur et, pour un moment, on dirait que nous avons reculé dans le temps. Nous entendons en même temps des rappels du premier mouvement au soliste. L'œuvre s'éteint sur un long la' à la trompette avec sourdine « velvet ».

© *Kalevi Aho 2018*

Premier trombone à l'Orchestre royal du Concertgebouw et à l'Orchestre du festival de Lucerne, **Jörgen van Rijen** est spécialiste en trombone moderne et baroque. Il se produit comme soliste avec des orchestres distingués partout au monde, tels l'Orchestre royal du Concertgebouw, l'Orchestre symphonique de Dallas, l'Orchestre de la Suisse Romande, les orchestres symphoniques de la BBC et d'Anvers, l'Orchestre philharmonique tchèque et les orchestres philharmoniques de Rotterdam et de Tokyo. En tant qu'invité principal, il a joué avec les Orchestres philharmoniques de New York et de Los Angeles entre autres.

Jörgen van Rijen favorise activement le répertoire nouveau pour son instrument. Maints compositeurs ont écrit des concertos pour lui, dont Kalevi Aho et James MacMillan. En plus d'avoir gagné plusieurs concours internationaux, il est récipiendaire du prix de Musique des Pays-Bas et du Borletti-Buitoni Trust Award.

Jörgen van Rijen enseigne au conservatoire d'Amsterdam et il est professeur invité à l'Académie royale de Musique de Londres. Il est actif comme chambriste dans New Trombone Collective, RCO Brass et Brass United entre autres ensembles.

www.jorgenvanrijen.com

Alain De Rudder a étudié au Lemmensinstituut à Louvain et au Conservatoire royal de Musique à Bruxelles. Il a ensuite poursuivi ses études auprès du prof. Reinhold Friedrich à la Staatliche Hochschule für Musik à Karlsruhe. En 1990, il a été choisi comme trompette solo à l'European Youth Orchestra où il a joué sous la direction de Claudio Abbado, Carlo Maria Giulini, Vladimir Ashkenazy et Charles Dutoit.

Alain de Rudder est principal trompettiste à l'Orchestre symphonique d'Anvers. Il est trompettiste invité à l'Orchestre de chambre Mahler, Radio-Sinfonie-Orchester Frankfurt, NDR Sinfonieorchester Hamburg et l'Orchestre du festival de Lucerne, ainsi qu'à des ensembles dont Champ d'Action et I Solisti del Vento.

Sur instruments d'époque, il est première trompette solo à l'Orchestre des Champs-Élysées et l'Orchestre du Collegium Vocale de Gand. Il joue aussi avec les ensembles Il Gardellino et B'Rock. Il enseigne la trompette historique à l'école des arts LUCA (Louvain) et MAGO (Anvers).

L'Orchestre symphonique d'Anvers (autrefois Philharmonie royale des Flandres) a sa résidence au nouveau Hall Reine Elisabeth à Anvers. Sous la direction du principal chef invité Philippe Herreweghe et du chef honoraire Edo de Waart, l'orchestre se propose d'émouvoir et d'inspirer un vaste public au moyen d'expériences de concert au plus haut niveau.

L'Orchestre symphonique d'Anvers occupe une place unique en Flandres mais il fait régulièrement aussi des tournées en Europe et en Asie. La formation s'est produite aux Musikverein et Konzerthaus à Vienne, Festspielhaus de Salzbourg, Concertgebouw d'Amsterdam, Suntory Hall et Bunka Kaikan Hall de Tokyo, Philharmonie de Cologne et Grand Théâtre national de Beijing.

Outre ses concerts réguliers, l'orchestre accorde une grande valeur au développement de projets éducationnels et sociaux, offrant aux enfants, jeunes et adultes

de différentes couches sociales la chance de se familiariser avec l'orchestre symphonique. L'Orchestre symphonique d'Anvers a collaboré avec de grandes compagnies de disques de musique classique et les disques de l'orchestre reçoivent l'acclamation internationale des critiques. L'orchestre dispose aussi de sa propre étiquette.

www.antwerpsymphonyorchestra.be

Martyn Brabbins est directeur musical de l'English National Opera. Une source d'inspiration en musique britannique, Brabbins a poursuivi une intense carrière d'opéra depuis sa jeunesse au Kirov et, plus récemment, à La Scala, au Bayerische Staatsoper et régulièrement à Lyon, Amsterdam, Francfort et Anvers. Il est une figure populaire aux Proms de la BBC et auprès de la plupart des principaux orchestres britanniques ; il est régulièrement invité par de grands orchestres internationaux dont l'Orchestre royal du Concertgebouw, DSO Berlin et Orchestre symphonique métropolitain de Tokyo. Reconnu pour promouvoir les compositeurs britanniques, il a aussi dirigé des centaines de créations mondiales partout au monde. Il a enregistré jusqu'ici plus de 120 CDs dont des disques gagnants d'opéras de Korngold, Birtwistle et Harvey. Il a été principal chef associé de l'Orchestre symphonique de la BBC d'Écosse de 1994 à 2005, principal chef invité de l'Orchestre philharmonique royal des Flandres de 2009 à 2015, chef titulaire de l'Orchestre philharmonique de Nagoya de 2015 à 2016 et directeur artistique du Festival international de Musique de Cheltenham de 2005 à 2007. Il est présentement professeur invité au Royal College of Music et directeur musical de la Société chorale de Huddersfield.

KALEVI AHO · CONCERTOS ON BIS RECORDINGS

Timpani Concerto; Piano Concerto No. 1

ARI-PEKKA MÄENPÄÄ *timpani* · SONJA FRÄKI *piano* ·

TURKU PHILHARMONIC ORCHESTRA / ERKKI LASONPALO / EVA OLLIKAINEN · BIS-2306 SACD

Soprano Saxophone Concerto; Quintet for Piano and Winds; Solo I

ANDERS PAULSSON *saxophone* · LAPLAND CHAMBER ORCHESTRA / JOHN STORGÅRDS

VÄINÖ JALKANEN *piano* · JAAKKO KUUSISTO *violin* · BIS-2216 SACD

Bassoon Concerto; Solo V (with Fagerlund: Mana; Woodlands)

BRAM VAN SAMBEEK *bassoon* · LAHTI SYMPHONY ORCHESTRA / OKKO KAMU; DIMA SLOBODENIOUK · BIS-2206 SACD

Horn Concerto; Acht Jahreszeiten (Theremin Concerto)

ANNU SALMINEN *horn* · CAROLINA EYCK *theremin* · LAPLAND CHAMBER ORCHESTRA / JOHN STORGÅRDS · BIS-2036 SACD

Double Bass Concerto; Minea; Symphony No. 15

EERO MUNTER *double bass* · LAHTI SO / JAAKKO KUUSISTO; OSMO VÄNSKÄ; DIMA SLOBODENIOUK · BIS-1866 SACD

Oboe Concerto; Solo IX for oboe; Sonata for Oboe and Piano

PIET VAN BOCKSTAL *oboe*; YUTAKA OYA *piano*; LAHTI SO / MARTYN BRABBINS · BIS-1876 SACD

Piano Concerto No. 2; Symphony No. 13 'Symphonic Characterizations'

ANTTI SIIRALA *piano* · LAHTI SO / OSMO VÄNSKÄ · BIS-1316

Viola Concerto; Kysymysten kirja for mezzo-soprano & chamber orchestra; Symphony No. 14 'Rituals'

ANNA KREETTA GRIBAJCEVIC *viola* · MONICA GROOP *mezzo-soprano* · HERMAN RECHBERGER *percussion*

LAPLAND CO / JOHN STORGÅRDS · BIS-1686

Tuba Concerto; Contrabassoon Concerto

ØYSTEIN BAADSVIK *tuba* · NORRKÖPING SYMPHONY ORCHESTRA / MATS RONDIN

LEWIS LIPNICK *contrabassoon* · BERGEN PHILHARMONIC ORCHESTRA / ANDREW LITTON · BIS-1574

Clarinet Concerto (with Carl Nielsen's Clarinet Concerto)

MARTIN FRÖST *clarinet* · LAHTI SO / OSMO VÄNSKÄ · BIS-1463 SACD

Flute Concerto (with flute concertos by Haukur Tómasson & Christian Lindberg)

SHARON BEZALY *flute* · LAHTI SO / OSMO VÄNSKÄ · BIS-1499

Cello Concerto; Symphony No. 9 for trombone & orchestra

GARY HOFFMAN *cello* · CHRISTIAN LINDBERG *trombone* · LAHTI SO / OSMO VÄNSKÄ · BIS-706

Violin Concerto; Symphony No. 1; Silence

MANFRED GRÄSBECK *violin* · LAHTI SO / OSMO VÄNSKÄ · BIS-396

These and other recordings from BIS are also available as high-quality downloads from eClassical.com

INSTRUMENTARIUM

Jörgen van Rijen Trombone: Antoine Courtois AC 420 BHR. Mouthpiece: Antoine Courtois, model Michel Becquet
Alain De Rudder Trumpet: Vincent Bach Stradivarius, model C180SL229CC. Mouthpiece: Yamaha 17C4

The music on BIS's Hybrid SACDs can be played back in Stereo (CD and SACD) as well as in 5.0 Surround sound (SACD).

Our surround sound recordings aim to reproduce the natural sound in a concert venue as faithfully as possible, using the newest technology. In order to do so, all five channels are recorded using the full frequency range, with no separate bass channel added: a so-called 5.0 configuration. If your sub-woofer is switched on, however, most systems will also automatically feed the bass signal coming from the other channels into it. In the case of systems with limited bass reproduction, this may be of benefit to your listening experience.

RECORDING DATA

Recording: July 2015 at deSingel, Antwerp, Belgium
Producer: Ingo Petry (Take5 Music Production)
Sound engineers: Andreas Ruge (Trombone Concerto), Nora Brandenburg (Trumpet Concerto)
Equipment: BIS's recording teams use microphones from Neumann, DPA and Schoeps, audio electronics from RME, Lake People and DirectOut, MADI optical cabling technology, monitoring equipment from B&W, AKG and Sennheiser, and Sequoia and Pyramix digital audio workstations.
Original format: 24-bit / 96 kHz
Post-production: Editing and mixing: Ingo Petry
Executive producer: Robert Suff

BOOKLET AND GRAPHIC DESIGN

Cover text: © Kalevi Aho 2018
Translations: Andrew Barnett (English); Teemu Kirjonen (Finnish); Horst A. Scholz (German); Arlette Lemieux-Chéné (French)
Front cover photo: © Juan Hitters
Back cover: Photo of Jörgen van Rijen © Marco Borggreve; photo of Alain De Rudder © Koen Broos/I Solisti
Photo of Kalevi Aho: © Maarit Kytöharju
Photo of Martyn Brabbins: © Benjamin Ealovega
Typesetting, lay-out: Andrew Barnett (Compact Design)

BIS Records is not responsible for the content or reliability of any external websites whose addresses are published in this booklet.

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.

If we have no representation in your country, please contact:

BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden

Tel.: +46 8 544 102 30

info@bis.se www.bis.se

BIS-2196 © & © 2018, BIS Records AB, Åkersberga.

JÖRGEN VAN RIJEN
ALAIN DE RUDDER

